

Lisätiedot:

sosiaali- ja terveystoiminnan johtaja Ulla Tikkanen, puh. 050 355 3246
etunimi.sukunimi@kauniainen.fi

Kouluterveyskysely toteutettiin sähköisesti Kauniaisten ala- ja yläkouluissa sekä lukioissa keväällä 2021. Valtakunnalliset kouluterveyskyselyn tulokset julkaistiin 20.9.2021 ja Kauniaisten oma raportti kyselyn tuloksista valmistui 30.9.2021. Raportissa vertailukuntina ovat Espoo ja Kirkkonummi.

Kouluterveyskysely tehdään joka toinen vuosi perusopetuksen 4- ja 5-luokkalaisten lapsille sekä nuorille, jotka opiskelevat peruskoulun 8- ja 9-luokalla ja lukion ja ammattikoulun 1. ja 2. vuosikursilla. Kouluterveyskyselyyn vastasi Kauniaisissa 931 koululaista ja opiskelijaa ja kattavuus oli eri alakoulussa 82%, yläkoulussa 74% ja lukiossa 77%.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) järjestämä kansallinen kouluterveyskysely tuottaa monipuolista seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä ja opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palvelujen tarpeisiin vastaamisesta. Kouluterveyskyselyn vuoden 2021 perustulokset ovat saatavilla sähköisen tulospalvelun kautta Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) sivuilla: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>.

Kauniaislaiset lapset ja nuoret voivat kansallisella tasolla hyvin ja he kokevat olevansa tärkeä osa perhettä ja yhteisöä. Kauniaisissa löytyy myös nuorille mielekästä tekemistä. Huolenaiheeksi nousee Kauniaisissa lasten ja nuorten seksuaalinen häirintä, mielenterveyshaasteet, ja kiusaaminen sekä uupumus. Nämä ilmiöt ovat sukupuolittuneet ja liittyvät erityisesti tyttöjen hyvinvoinnin muutoksiin. Voidaan olettaa, että Kauniaisten ja muun maan tulosten heikentyminen liittyy koronapandemiaan.

Enemmistöllä on viikoittainen harrastus, mutta aiempaa selvästi vähäisempi osuus alakoululaisista kokee olevansa tärkeä osa koulu yhteisöä tai on erittäin tyytyväinen elämäänsä. Myös vähintään tunnin päivässä liikkuvien alakoululaisten osuus on laskenut selvästi vuodesta 2019 ja ohjattua liikuntaa vapaa-ajallaan viikoittain harrastavien yläkoululaisten osuudet ovat laskeneet selvästi. Vertailukuntia suurempi osuus kauniaislaisista yläkoululaisista ja lukiolaisista kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille.

Kauniaisten tuloksissa huolenaiheena nousevat edelleen mm. seksuaalinen häirintä, mielenterveyshaasteet, kiusaaminen, päihdeasteet ja perhepiiristä saatu alkoholi sekä kouluväsymys ja -uupumus. Mielenterveyshaasteet, seksuaalinen häirintä ja uupumus ovat selkeästi tavallisempia tytöillä ja esim. kiusaaminen tavallisempaa poikien joukossa.

Kyselyn tulosten hyödyntäminen Kauniaisissa

Tuloksia hyödynnetään oppilaitosten hyvinvointityössä ja yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä sekä kaupungin hyvinvointi- ja strategiatyössä, toiminnan kehittämisessä kaikilla toimialoilla ja monialaisessa yhteistyössä sivistystoimen ja sosiaali- ja terveystoimen sekä tulevien hyvinvointialueiden kanssa.

Toimielinten antamat lausunnot ja yhteenveto lausunnoista

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on kokouksessaan 10.11.2021 § 81 pyytänyt lausunnot ja toimenpide-ehdotukset suomenkieliseltä ja ruotsinkieliseltä opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnalta, kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunnalta, yhdyskuntavaliokunnalta, nuorisovaltuustolta ja vammaisneuvostolta 31.1.2022 mennessä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut oman lausuntonsa kyselyyn kokouksessaan 15.12.2021 § 86. Toimielinten antamat lausunnot ovat oheismateriaalina.

Valiokunnat toivat huolenaiheina esille mielenterveyden haasteet ja viiveet mielenterveyspalvelujen saamisessa. Etenkin tyttöjen pahoinvointi, seksuaalinen häirintä ja lisääntynyt päihteiden käyttö herättävät huolta. Kiusaaminen on lisääntynyt yläkoulussa, samoin lasten ja nuorten kotona kokema henkinen väkivalta. Elintapojen heikentyminen kokonaisuudessaan kaikilla kouluasteilla sekä lasten ja nuorten fyysisen aktiivisuuden vähentyminen on huolenaihe. Edelleen keskeisenä nousee koululaisten päihteiden käyttö, joka etenkin tyttöjen kohdalla poikkeaa vertailukunnista. Kauniaisissa aikuisten päihdeasenteet ovat muita pääkaupunkiseudun kuntia myönteisempiä, mikä näkyy myös aikuisten pääkaupunkiseudun hyvinvointitutkimuksessa vuonna 2021.

Vahvuuksiksi valiokunnat nostivat sen, että suuri osa lapsista ja nuorista harrastaa aktiivisesti ja kokee olevansa tärkeä osa perhettä, kaveriporukkaa ja koulu yhteisöä.

Yhteenveto valiokuntien ehdottamista toimenpiteistä

Kouluissa mietitään yhdessä oppilaiden *kanssa* toimenpiteitä kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusaamiseen puuttumiseksi.

Koulukohtaisten tulosten julkistamisen jälkeen kouluilla tehdään suunnitelmat nousseiden haasteiden voittamiseksi yhdessä oppilaiden kanssa ja haetaan ratkaisua siihen, miten voidaan puuttua seksuaalisen häirinnän lisääntymiseen. Opettajien koulutuspäivän yhteydessä sovitaan toimivat mallit jokaiseen kouluun ja ne saatetaan myös oppilaiden ja huoltajien tietoon. Kouluja kannustetaan tiedottamaan kouluterveyskyselyn tuloksista huoltajille sekä keskustelemaan huoltajien kanssa, millä tavalla koulu ja kodit voivat yhteistyössä parantaa lasten ja nuorten hyvinvointia.

Vanhemmuuden ja perheiden tukemisen keinona huoltajia kannustetaan osallistumaan työpajoihin sekä yhteistyöhön koulujen kanssa sekä tunnustetaan toimenpiteitä, joilla tuetaan vanhemmuutta ja perheitä. Pohditaan keinoja perheiden päihdeasenteeseen vaikuttamiseksi.

Kaupungin toimialat yhdessä kolmannen sektorin kanssa tutkivat mahdollisuutta monialaisen kehitysprojektin toteuttamiseen nuorten, erityisesti tyttöjen, lisääntyneen pahoinvoinnin ehkäisemiseksi ja hyvinvoinnin vahvistamiseksi konkreettisin toimenpitein yhdessä kohderyhmän kanssa.

Elintapojen heikentymiseen on tartuttava monipuolisesti. Koulufysioterapiakokeilun jatkamista ja laajentamista koskemaan kaikkia peruskouluikäisiä ennaltaehkäisevästä näkökulmasta pidetään tärkeänä.

Mielenterveyspolku muodostaa selkeän kokonaisuuden, joka ohjaa ammattilaisten toimintaa eri vaiheissa matalan kynnyksen palveluista vaativampaan hoitoon. Mielenterveyspalveluiden turvaaminen lapsille ja nuorille Kauniaisten lasten ja nuorten mielenterveyspolun mukaisesti on tärkeä. Perhekeskuskonseptin mukainen matalan kynnyksen palvelu ja kohtaamispaikka lapsiperheille aloittaa toiminnan keväällä 2022.

Yleistä tietoisuutta päihdehaitoista on lisättävä ja urheilu- ja muiden järjestöjen ja henkilökunnan päihdetyön osaamista tulee vahvistaa.

Valiokunnat pitävät tärkeänä, että toimenpide-ehdotukset ja niiden seurantasuunnitelmat esitellään valiokunnille ja sovitaan keväällä pidettävän sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja sivistystoimen valiokuntien yhteisestä kokouksesta, jossa käsitellään lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa kuvaavan Kouluterveys 2021-tutkimuksen tuloksia ja sovitaan jatkotoimenpiteistä.

Sosiaali- ja terveysjohtaja Ulla Tikkanen:

Sosiaali- ja terveysvaliokunta merkitsee toimielinten antamat lausunnot tiedokseen ja vie lausunnot edelleen tiedoksi kaupunginhallitukselle.

Päätös:

Valiokunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Oheismateriaali:

Kulttuuri- ja vapaa-aikavaliokunnan lausunto
Ruotsinkielisen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnan lausunto
Suomenkielisen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnan lausunto

Jakelu:

Kaupunginhallitus